

วิทยาลัยสงฆ์นครพนม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Nakhon Phanom Buddhist College

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

วิทยาลัยสงฆ์นครพนม

Nakhon Phanom Buddhist College

ปรัชญาเบื้องต้น

Introduction to Philosophy

www.nkpbuddhism.com

Introduction to Philosophy

ปรัชญาเบื้องต้น

โดย พระมหาสุรเพชร วชิรญาโน

คณะพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครพนม

Introduction to Philosophy

ปรัชญาเบื้องต้น

โดย พระมหาสุรเพชร วชิรญาณโณ

Introduction to Philosophy

ปรัชญาเบื้องต้น

พระมหาสุรเพชร วชิรญาโณ (เมืองสุวรรณ)

ปธ.๘

พธ.บ (ปรัชญา) มจร.

พธ.ม (ปรัชญา) มจร.

วท.ม (Information Technology : IT) มจร.

พระมหาสุรเพชร วชิรญาโณ (เมืองสุวรรณ)

ปธ.๘

พธ.บ (ปรัชญา) มจร.

พธ.ม (ปรัชญา) มจร.

วท.ม (Information Technology) มจร.

พระมหาสุรเพชร วชิรญาโณ (เมืองสุวรรณ)

ปธ.๘

พธ.บ (ปรัชญา) มจร.

พธ.ม (ปรัชญา) มจร.

วท.ม (IT) มจร.

What is philosophy?

The activity that philosopher gets off to.

Subject or activity we have to engage,
something we have to do well, do good
at it, topic, argument.

Philosophy

Philosophy is working out the best way to think about things. "Working out the best way to think about things" ในภาษาไทย สามารถแปลได้หลายแบบ ขึ้นอยู่กับบริบทที่ใช้

ตัวอย่างการแปล:

ตรงตัว: การคิดหาวิธีที่ดีที่สุดในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ

เป็นธรรมชาติ: การหาแนวทางที่ดีที่สุดในการมองโลก

เป็นทางการ: การค้นหาหลักการที่เหมาะสมที่สุดในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวอย่างประโยคที่ใช้:

ในบริบททั่วไป: "ปรัชญาคือการ working out the best way to think about things หรือก็คือการหาคำตอบว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกต้อง อะไรคือความจริง"

ในบริบทวิชาการ: "นักวิทยาศาสตร์ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการ working out the best way to think about phenomena หรือก็คือการค้นหาวิธีอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ"

Philosophy is the activity that philosopher gets off to.

ประโยคนี้ในภาษาไทย อาจแปลได้หลายแบบ ขึ้นอยู่กับบริบทที่ใช้ค่ะ แต่โดยรวมแล้วมีความหมายที่สื่อถึง "กิจกรรมที่นักปรัชญาทำ" หรือ "สิ่งที่นักปรัชญาให้ความสำคัญ"

ตัวอย่างประโยคที่แปลแล้ว:

แบบตรงตัว: กิจกรรมที่นักปรัชญาเริ่มต้นทำ

แบบเป็นธรรมชาติ: สิ่งที่นักปรัชญาชอบทำ

แบบเป็นทางการ: งานวิชาการที่นักปรัชญาศึกษาค้นคว้า

ตัวอย่างประโยคที่ใช้ในบริบทต่างๆ:

ในบทความเกี่ยวกับปรัชญา: "กิจกรรมที่นักปรัชญาให้ความสำคัญคือการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับชีวิต จักรวาล และทุกสิ่ง"

ในการสนทนากับเพื่อน: "เพื่อน: เธอชอบทำอะไร? ฉัน: ฉันชอบอ่านหนังสือปรัชญานะ มันเหมือนเป็นการได้เข้าไปอยู่ในโลกของนักคิด แล้วลองคิดตามพวกเขาว่าทำไมพวกเขาถึงคิดแบบนั้น"

คำแนะนำเพิ่มเติม:

บริบท: การแปลให้มีความหมายที่ถูกต้องขึ้นอยู่กับบริบทที่ใช้ประโยคนี้ค่ะ เช่น ในบทความทางวิชาการ, ในบทสนทนาทั่วไป หรือในสื่ออื่นๆ

ความหมายของ "get off to": ในประโยคนี้ "get off to" อาจมีความหมายที่หลากหลาย เช่น เริ่มต้น, มุ่งเน้น, ให้ความสำคัญ

ความหมายของปรัชญา

ความหมายของปรัชญา

https://www.baanjommyut.com/library_2/extension-3/history_of_philosophy/01.html

(Meanings of Philosophy)

คำว่า “ปรัชญา” เป็นศัพท์ที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ (พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร) ทรงบัญญัติขึ้นเพื่อใช้คู่กับคำภาษาอังกฤษว่า “Philosophy” เป็นคำมาจากรากศัพท์ภาษาสันสกฤต 2 คำคือ

1. ปฺร : ประเสริฐ
2. ชฺญา : ความรู้, รู้, เข้าใจ

เมื่อรวมกันแล้ว เป็น “ปฺรชฺญา” (ปรัชญา) แปลว่า ความรู้อันประเสริฐ เป็นวิชาที่ว่าด้วยหลักแห่งความรู้และความจริง

คำว่า “ปรัชญา” ตรงกับคำภาษาบาลีว่า “ปัญญา” ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก ป (อุปสรรค = ทัว) + ญา (ธาตุ = รู้) เมื่อรวมกันแล้ว แปลว่า รู้ทั่ว, รู้รอบ

ความหมายของคำว่า “ปรัชญา” ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่ตรงกับ ความหมายของคำว่า “ปัญญา” เพราะการบัญญัติศัพท์คำว่า “ปรัชญา” ไม่ได้บัญญัติมาจากคำว่า “ปัญญา” แต่บัญญัติมาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Philosophy” คำว่า “Philosophy” ในภาษาอังกฤษมาจากคำภาษาฝรั่งเศสโบราณว่า “Philosophie” ซึ่งมาจากคำภาษาละตินว่า “Philosophia” (ฟิลสโซเฟีย) ที่แผลงมาจากคำภาษากรีกว่า “Philosophia” (ฟิลสโซเฟีย) อีกต่อหนึ่ง

ดังนั้น คำว่า “Philosophy” จึงมาจากคำภาษากรีกว่า “Philosophia” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำ 2 คำคือ
Philos : Love of หรือ Loving of (ความรัก)

Sophia : Wisdom หรือ Knowledge (ความรู้, ปัญญา, ความฉลาด)

เมื่อรวมกันแล้ว คำว่า “Philosophy” จึงหมายถึง “Loving of Wisdom” ความรักปัญญา, ความรักในความรู้, ความรักในการแสวงหาความรู้ หรือ การใฝ่ใจในการแสวงหาความรู้

ขอบเขตของปรัชญา

ปรัชญา แบ่งออกเป็นแขนงต่าง ๆ ได้ ๔ แขนง

๑. ภาววิทยา (Ontology) เป็นแขนงหนึ่งของปรัชญาที่มุ่งศึกษาสถานะแห่งความเป็นจริงหรือธรรมชาติของสรรพสิ่งทั้งหลาย เพื่อจะให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ว่า อะไรคือความเป็นจริงอันเป็นที่สุด (Ultimate Reality) ของสรรพสิ่งทั้งหลายในจักรวาลศึกษาถึงลักษณะของการมีอยู่เป็นอยู่ของสิ่งทั้งหลายว่าอะไรเป็นสิ่งที่จริงแท้

๒. **ญาณวิทยา (Epistemology)** ปรัชญาแขนงนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์
หลักหรือทฤษฎีแห่งความรู้ คำถามหลักที่นักปรัชญาแขนงนี้สนใจคือ อะไร
คือความรู้ที่ถูกต้อง เรารู้ได้อย่างไรว่าถูกต้อง มีหลักอะไรที่จะช่วยตัดสิน
ความถูกต้อง ประสาทสัมผัสเป็นตัวตัดสิน หรือเหตุผลหรือวิธีอื่นใด ความรู้ มี
กี่ประเภท ได้มาจากแหล่งใด เหล่านี้เป็นปัญหาที่ปรัชญาแขนงญาณวิทยามุ่ง
ศึกษาวิเคราะห์

วิธีการที่จะช่วยให้เราารู้สิ่งต่าง ๆ นั้นมีอยู่หลายวิธี แต่วิธีที่จะให้ความรู้ที่แท้จริงมากที่สุดนั้นมีอยู่ ๕ วิธีคือ

- (๑) การรู้โดยข้อมูลทางผัสสะ (Sense Data) ผัสสะ
- (๒) การรู้โดยสามัญสำนึก (Common Sense) สามัญสำนึก
- (๓) การรู้โดยตรรกวิธี (Logic) ตรรกวิธีหรือตรรกวิทยา
- (๔) การรู้โดยการหยั่งรู้ หรือญาณทัศน์ (Intuition)
- ๕) การรู้โดยวิธีวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) การรู้โดยวิธีวิทยาศาสตร์

อีกลักษณะหนึ่งของญาณวิทยา คือ การจำแนกประเภทของความรู้โดยอาศัยแหล่งที่มาและวิธีการได้มาซึ่งความรู้ ออกเป็น ๕ ประเภทคือ

- (๑) ความรู้ประเภทคัมภีร์ (Revealed Knowledge)
- (๒) ความรู้ประเภทตำรา (Authoritative Knowledge)
- (๓) ความรู้ประเภทญาณทัศน์ (Intuitive Knowledge)
- (๔) ความรู้ประเภทเหตุผล (Rational Knowledge)
- (๕) ความรู้เชิงประจักษ์ (Empirical Knowledge)

๓. คุณวิทยา (Axiology)

- (๑) จริยศาสตร์ (Ethics) เป็นเรื่องของความดี ความถูกต้อง
- (๒) สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) เป็นเรื่องของความงาม

๔. ตรรกวิทยา (Logic) มุ่งศึกษากฎเกณฑ์การใช้เหตุผล

- (๑) แบบอุปนัย (Inductive)
- (๒) แบบนิรนัย (Deductive)

ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญา

ศาสนาและวิทยาศาสตร์

-ปรัชญากับศาสนา

-ปรัชญากับวิทยาศาสตร์

-ศาสนากับวิทยาศาสตร์

สาขาปรัชญา

https://www.baanjomyut.com/library_2/extension-3/history_of_philosophy/04.html

(Branches of Philosophy)

ปรัชญา เป็นวิชาที่มีเนื้อหากว้างขวาง เพราะเป็นต้นตอแห่งสรรพวิชา วิชาการ หรือศาสตร์ต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่มีปรัชญาเป็นหลักทั้งนั้น จึงมีนักปราชญ์จำนวนมากที่พยายามจะแบ่งแยกปรัชญาออกเป็นสาขาต่าง ๆ เพื่อนำไปศึกษาได้ง่ายขึ้น จะอย่างไรก็ตาม แม้นักปราชญ์จะพยายามแบ่งแยกอย่างไรก็คงอยู่ในขอบเขต 3 เรื่องใหญ่ ๆ ซึ่งได้แบ่งแยกไว้ตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ คือ อภิปรัชญา ญาณวิทยา และคุณวิทยา

ดังนั้น สาขาของปรัชญาที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป จึงมี 3 สาขาใหญ่ ๆ คือ

1. อภิปรัชญา (Metaphysics) หรือภววิทยา (Ontology)

อภิปรัชญา (Metaphysics) เป็นวิชาที่ว่าด้วยความแท้จริงของสรรพสิ่ง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ภววิทยา (Ontology) ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยความเป็นอยู่ของสรรพสิ่ง โดยทั่วไปแล้วถือว่า สิ่งที่มีอยู่ย่อมเป็นสิ่งแท้จริง และสิ่งแท้จริงย่อมมีอยู่ ความเป็นอยู่กับความแท้จริงจึงเป็นอันเดียวกัน ดังนั้น ทั้ง 2 คำจึงเป็นอันเดียวกัน ต่างแต่ว่า Ontology ใช้มาก่อน Metaphysics ใช้ทีหลัง

อภิปรัชญาหรือภววิทยา มีขอบข่ายในการศึกษา 3 เรื่องคือ

อภิปรัชญาหรือภววิทยาว่าด้วยธรรมชาติ ศึกษาเรื่องเอกภพหรือธรรมชาติ ซึ่งรวมไปถึงเรื่องของอวกาศ กาล สสาร ความเป็นเหตุและผล ชีวิต วิวัฒนาการ ความเป็นไปแบบเครื่องจักรกลของเอกภพ และความเป็นไปแบบมีวัตถุประสงค์

อภิปรัชญาหรือภววิทยาว่าด้วยจิต หรือวิญญาณ ศึกษาเรื่องธรรมชาติของวิญญาณ กำเนิดของวิญญาณ จุดหมายปลายทางของวิญญาณ และความสัมพันธ์ระหว่างวิญญาณกับร่างกาย

อภิปรัชญาหรือภววิทยาว่าด้วยพระเจ้า หรือสิ่งสัมบูรณ์ ศึกษาเรื่องธรรมชาติของพระเจ้า คุณลักษณะของพระเจ้า ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับเอกภพ และกับวิญญาณ

2. ญาณวิทยา (Epistemology)

คือทฤษฎีความรู้ (Theory of Knowledge) เป็นวิชาที่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ธรรมชาติและเหตุแห่งความรู้ที่แท้จริง ซึ่งเป็นการศึกษาถึงรายละเอียดของความรู้ทั้งหมด เพื่อให้เห็นความเป็นไป และตัดสินใจได้ว่าอะไรเป็นความจริงแท้ ซึ่งเกิดจากความรู้ที่แท้จริง เป็นการศึกษาสภาพทั่ว ๆ ไปของความรู้อย่างกว้าง ๆ หากพูดถึงญาณวิทยาแล้ว ต่างก็พยายามที่จะอธิบายหรือตอบปัญหาเกี่ยวกับ

ความรู้คืออะไร มีลักษณะเป็นอย่างไร

ความรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร

จะสร้างความรู้ได้อย่างไร

อะไรคือสิ่งที่เราสามารถรู้ได้ และรู้ได้มากน้อยเพียงไร

อะไรคือเงื่อนไข เหตุปัจจัย หรือแหล่งให้เกิดความรู้ได้

ความรู้ที่ได้มานั้นเป็นจริงหรือไม่ หากความรู้นั้นเป็นจริง ถูกต้อง เราสามารถทดสอบความรู้นั้นได้อย่างไร หรือมีมาตรการในการทดสอบได้อย่างไร

3. คุณวิทยา (Axiology)

เป็นวิชาที่ว่าด้วยคุณค่าต่าง ๆ คุณค่าที่ว่านั้นแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

จริยศาสตร์ (Ethics) เป็นวิชาที่ว่าด้วยหลักแห่งความประพฤติ กล่าวถึงความดี ความชั่ว การตัดสินความดีความชั่ว เป็นการแสวงหาความดีอันสูงสุด

สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) เป็นวิชาที่ว่าด้วยความดี หลักการตัดสินความงาม องค์ประกอบของความงาม เป็นเรื่องเกี่ยวกับศิลปะ เป็นการแสวงหาความงามอันสูงสุด

ตรรกศาสตร์ (Logic) เป็นวิชาที่ว่าด้วยการให้เหตุผล การนิยามความหมายอันแท้จริง เป็นการแสวงหาความจริงอันสูงสุด อันประกอบด้วยอุปนัย และนิรนัย

เทววิทยา (Theology) เป็นเรื่องของความบริสุทธิ์ทางจิตใจ กล่าวคือหลักคำสอนทางด้านศาสนา

ความสำคัญของสาขาปรัชญาสาขาต่าง ๆ

พัฒนาการของปรัชญาตะวันออก

พัฒนาการของปรัชญาตะวันตก

ความเหมือนและความต่างระหว่างปรัชญา
ตะวันออกกับปรัชญาตะวันตก